

УЗАГАЛЬНЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ

© 2014 **ВАСИЛЬЦІВ Т. Г., ЦАП М. В.**

УДК 338.242

Васильців Т. Г., Цап М. В. Узагальнення концептуальних положень організаційно-економічного механізму та інструментів державної структурної політики імпортозаміщення

У статті обґрунтовано актуальність уточнення теоретичних засад державного регулювання імпортозаміщення в Україні. Узагальнено результати концептуальних досліджень відносно загальних характеристик, механізмів та інструментів державної політики імпортозаміщення. Доведено необхідність уточнення та надано авторське визначення поняття організаційно-економічного механізму державної структурної політики регулювання імпортозаміщення. У результаті дослідження ідентифіковані цільові орієнтири та напрями регулювання структурних співвідношень в економіці, що є об'єктами державної структурної політики регулювання імпортозаміщення. Установлено організаційні та економічні напрями реалізації організаційно-економічного механізму регулювання імпортозаміщення, а також визначено їх дієві інструменти за групами: стимулюючі внутрішнє виробництво та дестимулюючі імпорт.

Ключові слова: імпортозаміщення, організаційно-економічний механізм, державна структурна політика, регулювання економіки, концептуальні положення, інструменти і засоби.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 10.

Васильців Тарас Григорович – доктор економічних наук, професор, кафедра економіки підприємства, Львівська комерційна академія (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: tgvas@mail.ru

Цап Михайло Васильович – аспірант, кафедра економіки підприємства, Львівська комерційна академія (вул. Туган-Барановського, 10, Львів, 79005, Україна)

E-mail: tgvas@mail.ru

УДК 338.242

Васильцев Т. Г., Цап М. В. Обобщение концептуальных положений организационно-экономического механизма и инструментов государственной структурной политики импортозамещения

В статье обоснована актуальность уточнения теоретических принципов государственной регуляции импортозамещения в Украине. Обобщены результаты концептуальных исследований относительно общих характеристик, механизмов и инструментов государственной политики импортозамещения. Доказана необходимость уточнения и предоставлено авторское определение понятия организационно-экономического механизма государственной структурной политики регуляции импортозамещения. В результате исследования идентифицированы целевые ориентиры и направления регуляции структурных соотношений в экономике, являющиеся объектами государственной структурной политики регуляции импортозамещения. Установлены организационные и экономические направления реализации организационно-экономического механизма регуляции импортозамещения, а также определены их действенные инструменты по группам: стимулирующие внутреннее производство и дестимулирующие импорт.

Ключевые слова: импортозамещение, организационно-экономический механизм, государственная структурная политика, регуляция экономики, концептуальные положения, инструменты и средства.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Библ.:** 10.

Васильцев Тарас Григорьевич – доктор экономических наук, профессор, кафедра экономики предприятия, Львовская коммерческая академия (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: tgvas@mail.ru

Цап Михаил Васильевич – аспирант, кафедра экономики предприятия, Львовская коммерческая академия (ул. Туган-Барановского, 10, Львов, 79005, Украина)

E-mail: tgvas@mail.ru

UDC 338.242

Vasylytsiv T. H., Tsap M. V. A Generalization of the Conceptual Foundation of Organizational-Economic Mechanism and Instruments of State Structural Policy of Import Substitution

In the article the urgency of clarifying the theoretical principles of state regulation of import in Ukraine is grounded. The results of conceptual studies on common characteristics, mechanisms and instruments of state policy of import substitution were generalized. The need for clarification was proved and own definition of the concept of organizational-economic mechanism of state regulation of the structural policy of import substitution was provided. The study identified targets and direction of structural regulation of economic relationships that are subject to state regulation of the structural policy of import substitution. Organizational and economic directions of the organizational-economic mechanism of regulation of import were established, as well as their effective tools were determined for groups: stimulating domestic production and discouraging imports.

Key words: import substitution, organizational and economic mechanism, the state structural policy, the regulation of the economy, the conceptual provisions, tools and means.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 10.

Vasylytsiv Taras H. – Doctor of Science (Economics), Professor, Department of Enterprise Economics, Lviv Academy of Commerce (vul. Tugan-Baranovskogo, 10, Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: tgvas@mail.ru

Tsap Mykhailo V. – Postgraduate Student, Department of Enterprise Economics, Lviv Academy of Commerce (vul. Tugan-Baranovskogo, 10, Lviv, 79005, Ukraine)

E-mail: tgvas@mail.ru

Потенціал виробничого комплексу України достатній для того, щоб забезпечити виробництво та постачання на внутрішній ринок більшості продовольчих і непродовольчих товарів. Це підтверджується досвідом функціонування національного господарства ще

в умовах радянської економічної системи. Проте недостатньо ефективна промислова і структурна політика призвела до критичного насичення внутрішнього ринку імпортною продукцією, витіснення вітчизняного товаровиробника. Таким чином, частка товарів, виготовлених не на території

України, у загальному роздрібному товарообороті збільшилася до 40 %, а непродовольчих товарів – до 55 %. За багатьма товарними групами сільськогосподарської та промислової продукції, виробництво яких було традиційно конкурентоспроможне для України, частка вітчизняних товарів зменшилася до 10 – 15 %. Стійкою залишається тенденція до збільшення обсягів імпорту товарів і послуг в Україну. За останній п'ятирічний період показник збільшився у 2,3 разу. Темпи зростання обсягів імпорту істотно перевищують темпи зростання ВВП і промислового виробництва.

Наслідком цих негативних тенденцій є зменшення обсягів вітчизняного виробництва та ВВП, витіснення вітчизняного виробника з внутрішнього ринку, зниження рівня зайнятості та зменшення податкових надходжень до державного і місцевого бюджетів. Ситуацію ускладнюють проблеми погіршення інвестиційного та інноваційного середовища, структурних характеристик капіталізації національного господарства, зростання боргових зобов'язань наших товаровиробників та економіки загалом.

Проблеми державного регулювання імпортозаміщення досліджуються у працях таких науковців, як В. Бураковський, В. Геєць, І. Дунаєв, Я. Жаліло, В. Луцков, М. Мельник, В. Мельникова, В. Тарасевич, А. Швайка та ін. Проте ефективність державної політики заміщення імпортих товарів вітчизняними залишається в нашій державі низькою. Серед причин цього можна вказати й на недостатність теоретико-методичних і прикладних розробок з планування та реалізації організаційно-економічного механізму державної структурної політики регулювання імпортозаміщення, адекватного до сьогоднішніх умов посттрансформаційного етапу розвитку національного господарства.

Метою статті є узагальнення концептуальних положень та обґрунтування на їх основі мети, місця та ролі структурної політики регулювання імпортозаміщення, визначення змісту та напрямів, установлення методичної послідовності формування та реалізації організаційно-економічного механізму регулювання імпортозаміщення.

Парадигма імпортозаміщення реалізується в межах державної структурної політики, адже має на меті забезпечити позитивні зрушення у важливих макроекономічних співвідношеннях як на внутрішньому ринку, так і у фазах суспільного відтворення (виробництві, обміні, споживанні). Таким чином, при обґрунтуванні механізму та інструментів державної політики імпортозаміщення важливо врахувати етимологію та концептуальні особливості структурної політики.

У більшості дослідженнях з цих проблем зазначається, що структурна політика держави – це сукупність державних заходів, зорієнтованих на встановлення структурних параметрів національної економіки, необхідних для підтримання динамічної макроекономічної рівноваги і сталого економічного зростання; до макроструктурних типів (об'єктів структурної політики) відносять відтворювальну, територіальну, соціально-економічну, технологічну, зовнішньоекономічну та галузеву структури [1, с. 720, 724; 2]. Тобто її результатом вбачається досягнення певних бажаних відсоткових співвідношень в усіх важливих для соціально-економічного розвитку держави сферах (економіка, соціальна сфера, екологічний, гуманітарний розвиток тощо).

На думку А. Швайки, структурна політика є сукупністю наукових методів і практичних заходів, спрямованих на оптимізацію внутрішніх пропорцій економічної системи та

ефективну сукупну пропозицію, комплексом заходів щодо розвитку тих елементів економічної системи, які сприяють вирішенню актуальних проблем суспільства, забезпечують економічний розвиток та конкурентоспроможність економіки [3, с. 31]. У цьому визначенні простежується певна відмінність, що полягає в орієнтованості не на позитивні зміни в усіх сферах, а на домінуючому розвитку галузей та видів економічної діяльності, які мають стратегічне значення для держави чи її окремих територій. На наш погляд, суперечності тут немає, адже підтримка базових видів економічної діяльності не заперечує покращення структурних співвідношень в інших елементах та аспектах розвитку держави як соціально-економічної системи.

В окремих дослідженнях структурну політику трактують як обґрунтування цілей та характеру структурних перетворень в економіці, визначення її пріоритетних ланок і оптимального співвідношення між ними, спрямованого на забезпечення оптимальних пропорцій в економіці завдяки збалансованому поєднанню заходів цінової, грошово-кредитної, податкової, бюджетної, галузевої, інституційної та інноваційної політик [4, с. 25]. Тут простежується аспект послідовності реалізації структурної політики, а також її взаємозв'язку та взаємозалежності із іншими напрямками і складовими державної економічної політики, що, на нашу думку, справедливо, оскільки застосування ширшого арсеналу методів і засобів державного регулювання позитивно позначається на його результативності.

У праці [5, с. 197 – 198] у частині дослідження проблем структурних та інституціональних змін на регіональному рівні наголошується на різноплановості результатів теоретичного узагальнення методології структурних змін: від покращення співвідношення елементів економічної системи до формування певної бажаної організованої сукупності, компоненти якої взаємопов'язані та спрямовані на досягнення спільних цілей. Фактично науковці дійшли висновку про тісний зв'язок структурних реформ і системних змін в економіці. Це, по-перше, проявляється у диверсифікованості напрямів структурної політики і, по-друге, у тому, що критерієм її ефективності є настання системних позитивних змін. Погоджуючись з такими висновками, додамо, що важливим наслідком реалізації структурної політики для вирішення проблем імпортозаміщення має стати формування системи державного регулювання збалансованого розвитку внутрішнього ринку.

Про те, що структурна політика – явище не лише багатоаспектне, але й різновекторне, доводиться у праці [6, с. 12 – 13], де зазначається, що об'єктивними характеристиками структурних реформ є просторова, галузева (секторальна), факторна і ресурсна, усі інші взаємовідношення між елементами – моделі складу соціально-економічної системи.

М. Мельник вважає структурну політику інструментом адаптації національного господарства до умов глобалізації шляхом прискорення технологічних, економічних, культурних і соціальних змін, посилення мобільності капіталу, технологій, населення, інформації, модифікації вимог до місця розміщення різних економічних об'єктів [7, с. 132 – 133]. Науковець таким чином підтверджує диверсифікованість напрямів і об'єктів структурної політики, залежність її дієвості від інших складових економічної політики держави, «вихід» на кінцевий результат, тісно пов'язаний з імпортозаміщенням.

Не відкидаємо й аспект того, що структурна політика має об'єктом інколи специфічні категорії та, на перший погляд, менш пов'язані з внутрішнім ринком і стимулюванням розвитку економіки чинники. Йдеться, до прикладу, про тінізацію економічних відносин, нерациональний (нахил у бік споживання на противагу інвестуванню) розподіл національного багатства, низький рівень захищеності та перерозподіл права приватної власності, спотворення структури системи національних рахунків, утворення соціально-економічних структурних деформацій та криз, що загрожують безпеці економіки та суспільства. Цей бік структурної політики досліджувався головним чином у працях М. Флейчук [8, с. 446 – 447] та інших дослідженнях [9, с. 120].

Як бачимо, попри інколи різні погляди на сутнісну характеристику та способи реалізації, науковці здебільшого сходяться на загальному висновку, що головною метою реалізації державної структурної політики є формування сучасної, прогресивної та ефективної структури національного господарства.

Потрібно звернути увагу й на ще один аспект. Структурна політика не має обмеженого переліку напрямів реалізації. Звичайно, головні з них визначені. Це внесок видів економічної діяльності та галузей економіки у ВВП, залежність національної економіки від імпорту товарів, послуг і ресурсів, міра інноваційності економіки, співвідношення чисельності та ролі малих, середніх і великих суб'єктів господарювання, пропорційність суспільного продукту та сукупного попиту, міра соціальної спрямованості економіки, екологічність ВВП, економічна незалежність та безпека. Але структурна політика може стосуватися й будь-яких інших аспектів економічного і соціального розвитку держави, що структурно визначаються окремими елементами і взаємовідношеннями між ними. До прикладу, це зміни в структурі попиту, зайнятості, поділ економіки на первинний, вторинний та третинний сектори, міра індустріалізації чи інтелектуалізації економіки тощо.

Таким чином, вивчення поточного стану справ і в подальшому забезпечення позитивних структурних зрушень у сфері імпортозаміщення не обов'язково стосується лише відсоткових співвідношень продажу на внутрішньому ринку товарів вітчизняного виробництва та імпортованих в країну. Це обов'язково мають бути й інші характеристики, насамперед ресурсної забезпеченості виробництва і продажу товарів, структури зайнятості, розміщення капіталу та інші аспекти, що визначають ефективність політики імпортозаміщення, включно з інституційними реформами.

Узагальнимо концептуальні положення відносно місця та ролі структурної політики регулювання імпортозаміщення на рис. 1. Будучи елементом державної економічної політики, структурна політика, підсилена необхідними заходами в межах антициклічної, монетарної, фіскальної, цінової, регуляторної та інших складових політики держави, реалізується у вигляді позитивного впливу на посилення конкурентоспроможності вітчизняних товарів.

Орієнтирами цих змін є покращення важливих структурних характеристик у сфері імпортозаміщення. Вони пов'язані безпосередньо з обсягами виробництва і споживання вітчизняних та імпортованих товарів, а також з чинниками, що мають на це найбільш суттєвий вплив. До таких належать виробничі та збутові потужності та фінансово-ресурсне забезпечення, інтелектуально-кадровий потен-

ціал, інституційні умови та внутрішнє і зовнішнє середовище господарювання, внутрішньогалузева та експортно-імпортна структура економічних відносин.

Особливістю політики імпортозаміщення є її часова дискретність, адже в довгостроковій перспективі знижується її ефективність та навіть посилюється негативний вплив на чинники подальшого зміцнення конкурентоспроможності національної економіки. Відтак, досягнення необхідних структурних співвідношень важливо завершити формуванням постійно діючої системи регулювання збалансованого розвитку внутрішнього ринку. Йдеться про усталення необхідних параметрів (т. зв. соціально-економічних і інституційних стабілізаторів), які не дозволять (або принаймні суттєво перешкоджатимуть) повернення до ситуації з гострими проблемами та необхідністю імпортозаміщення. Такими умовами є цивілізований розвиток внутрішнього ринку, формування здорового конкурентного середовища у сферах виробництва і продажу товарів (послуг), створення економічно безпечного та прозорого економіко-правового середовища підприємницької діяльності в реальному секторі економіки та посередницькій сфері, розвиненість інфраструктури підтримки вітчизняного виробника та функціонування товарного обігу.

Зазначені характеристики, на наш погляд, важливо врахувати при теоретичному обґрунтуванні організаційно-економічного механізму та інструментів структурної політики імпортозаміщення.

Положення організаційно-економічного механізму стосуються реалізації саме економічних підходів до управління в аналізованій сфері, але його реалізація визначається організацією цього процесу. Саме тому в межах організаційно-економічного механізму регулювання імпортозаміщення застосування адміністративних підходів можливе, але мало характерне. Здійснюється орієнтування політики на формування стимулів і мотивів економічного характеру та організацію процесу їх дії.

Аналіз теоретичних положень державної структурної політики та регулювання імпортозаміщення, а також світового досвіду дозволяє виокремити низку організаційних та економічних підходів, що утворюють базис організаційно-економічного механізму регулювання в аналізованій сфері. Зокрема, застосування економічного підходу передбачає створення сприятливих економіко-правових умов для вітчизняного виробника з метою нарощування виробничих потужностей і збільшення обсягів виробництва та збуту продукції або, навпаки, – формування умов, що несприятливі або економічно не вигідні для імпорту товарів і послуг. Узагальнимо результати теоретико-методичного аналізу головних напрямів організаційно-економічного механізму регулювання імпортозаміщення в табл. 1.

Такими результатами є збільшення обсягів та частки продажу на внутрішньому ринку товарів, виготовлених на території держави, з високою доданою вартістю та найбільш містких ринкових сегментах (споживчих продовольчих і непродовольчих товарів, продукції проміжного споживання та ресурсного характеру за напрямками, де є потенціал розвитку вітчизняного виробництва) і посилення, таким чином, рівня задоволення потреб внутрішнього ринку вітчизняною продукцією і зниження залежності економіки від зовнішньої кон'юнктури, зростання потенціалу внутрішнього виробництва (створення сучасної високоєфективної матеріально-технічної бази) і розвиток

Рис. 1. Мета, місце та роль структурної політики регулювання імпортозаміщення

Таблиця 1

Напрями організаційно-економічного механізму регулювання імпортозаміщення

Організаційні напрями	Економічні напрями
<p>Стимулюючі внутрішнє виробництво:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Підвищення ефективності державного управління станом у підприємств-лідерів; • посилення інформаційно-економічних відносин між місцевими виробниками та споживачами товарів і послуг; • стимулювання збільшення обсягів придбання місцевих товарів і послуг; • організаційна підтримка підприємств, на які покладаються завдання реалізації імпортозаміщення. 	<p>Стимулюючі внутрішнє виробництво:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здійснення державних закупівель вітчизняних товарів (послуг); • реалізація державних економічних програм підтримки суб'єктів реального сектора економіки та розвитку приватної ініціативи; • пряме державне інвестування та підтримка інвестицій з інших джерел у розвиток виробничих потужностей базових видів економічної діяльності; • реалізація структурних перетворень підприємств та їх технологічних процесів.
<p>Дестимулюючі імпорт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • створення додаткових організаційних труднощів та ускладнень для імпортерів товарів (послуг); • удосконалення інституційно-організаційного та інституційно-правового середовища розвитку внутрішнього виробництва та регулювання імпортозаміщення 	<p>Дестимулюючі імпорт:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Квотування структури собівартості товарів і послуг; • посилення податкового та митного навантаження на імпортерів товарів (послуг); • обмеження прав (здебільшого на державну підтримку) імпортерів товарів – конкурентів вітчизняним аналогом; • посилення вимог до імпортової продукції щодо її якості та відповідності стандартам

внутрішнього ринку, зокрема споживчого (зростання рівня його прозорості, формування конкурентного середовища, інформаційної обізнаності споживача, спрощення доступності до ринку товарів вітчизняного виробництва тощо).

ВИСНОВКИ

Організаційно-економічний механізм реалізації державної структурної політики імпортозаміщення базується на завданнях і принципах, передбачає системну сукупність методів, інструментів і конкретних заходів з організації реалізації економічної політики забезпечення планових структурних змін. Метою його формування та реалізації є регулювання структурних співвідношень щодо обсягів постачання, продажу та споживання товарів (послуг) імпортованих і вітчизняного виробництва; техніко-технологічних і торгових можливостей виробництва і представлення в торговій мережі товарів (послуг), територіальних диспропорцій розвитку торговельної мережі з продажу та представлення товарів вітчизняного виробництва; фінансово-інвестиційного та ресурсного забезпечення внутрішнього виробництва; інституційних умов підтримки вітчизняного виробництва та їх торгових партнерів; соціально-економічними секторами (приватнопідприємницьким, колективним, державним); споживчих та якісних характеристик продукції, купівельної спроможності та доступності вітчизняних та імпортованих товарів і послуг для населення; внутрішньогалузевої структури вітчизняного виробництва та сфери товарного обігу; структури експортно-імпортованих відносин. Напрями подальших наукових досліджень у цій сфері мають стосуватися вдосконалення методики аналізу та оцінювання ефективності системи державного регулювання процесу імпортозаміщення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія : підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
2. Луцков В. О. Структурна політика: сутність, категорії та функції / В. О. Луцков // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2012. – № 1. – С. 141 – 147.
3. Швайка Л. А. Державне регулювання економіки : навч. посібник / Л. А. Швайка. – К. : Знання, 2006. – 435 с.
4. Національна економіка : навч. посібник / В. І. Мельникова, О. П. Мельникова, Т. В. Сідляру та ін. – 2-е вид. перероб. та доповн. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 248 с.
5. Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети : монографія / За ред. З. С. Варналія. – К. : НІСД, 2007. – 768 с.
6. Стратегія та механізми зміцнення просторово-структурної конкурентоспроможності регіону : монографія / За ред. А. І. Мокія, Т. Г. Васильціва. – Львів : ПАІС, 2010. – 488 с.
7. Мельник М. І. Формування бізнес-середовища України в умовах інституційних трансформацій : монографія / М. І. Мельник. – Львів : ІРД НАН України, 2012. – 568 с.
8. Флейчук М. І. Легалізація економіки та протидія корупції у системі економічної безпеки: теоретичні основи та стратегічні пріоритети в умовах глобалізації : монографія / М. І. Флейчук. – Львів : Ахілл, 2008. – 660 с.
9. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення : монографія / За ред. Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 388 с.
10. Жаліло Я. А. Проблеми формування сучасних засад політики імпортозаміщення в Україні / Я. А. Жаліло, В. М. Гацько // Стратегічна панорама [Електронний ресурс]. – Режим до-

ступу : http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=epol2&issue=2006_1

REFERENCES

- Derzhavna rehionalna polityka Ukrainy: osoblyvosti ta stratehichni priorytety* [State regional policy in Ukraine: characteristics and strategic priorities]. Kyiv: NISD, 2007.
- Ekonomichna teoriia* [Economics]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2006.
- Fleischuk, M. I. *Lehalizatsiia ekonomiky ta protyidiia koruptsii u systemi ekonomichnoi bezpeky: teoretychni osnovy ta stratehichni priorytety v umovakh hlobalizatsii* [Legalization of the economy and combating corruption in the system of economic security: Theoretical foundations and strategic priorities in the context of globalization]. Lviv: Akhill, 2008.
- Finansovo-ekonomichna bezpeka pidpriemstv Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zabezpechennia* [Financial and economic security of Ukraine: Strategies and mechanisms for support]. Lviv: Liha-Pres, 2012.
- Lutskov, V. O. "Strukturna polityka: sutnist, katehorii ta funktsii" [Structural policy: nature, categories and functions]. *Visnyk SumDU. Seriia «Ekonomika»*, no. 1 (2012): 141-147.
- Melnyk, M. I. *Formuvannia biznes-seredovyscha Ukrainy v umovakh instytutsiinykh transformatsii* [Formation of the business environment in Ukraine in terms of institutional transformation]. Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2012.
- Melnykova, V. I., Melnykova, O. P., and Sidliaruk, T. V. *Natsionalna ekonomika* [National economy]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2012.
- Shvaika, L. A. *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* [State regulation of the economy]. Kyiv: Znannia, 2006.
- Stratehiia ta mekhanizmy zmitsnennia prostоровo-strukturnoi konkurentospromozhnosti rehionu* [Strategies and mechanisms for strengthening space-structural competitiveness]. Lviv: PAIS, 2010.
- Zhalilo, Ya. A., and Hatsko, V. M. "Problemy formuvannia suchasnykh zasad polityky importozamishchennia v Ukraini" [Problems of modern principles of import substitution policy in Ukraine]. http://www.niisp.org/vydanna/panorama/issue.php?s=epol2&issue=2006_1